

**UCHWAŁA NR XXXIV/461/2017
RADY GMINY SZEMUD**

z dnia 20 września 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szemud
na lata 2017-2019**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 446 ze zm.) w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017r., poz. 697 ze zm.) uchwała się, co następuje:

Rada Gminy Szemud uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Szemud na lata 2017-2019, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szemud

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Aleksandra Perz

II. WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, na której dziecko bazuje w kształtowaniu własnej postawy wobec świata. Współczesne rodziny przeżywają wiele trudności wynikających ze zmieniających się warunków ekonomicznych, kryzysów gospodarczych, które determinują rynek pracy. Rodziny coraz częściej żyją w związkach nieformalnych i częściej dochodzi też do rozpadu małżeństw. Obserwuje się też wzrost liczby samotnie wychowujących matek i ojców. Nowe wzorce kulturowe, zwłaszcza w odniesieniu do rodziny, bazują na dużej swobodzie w podejściu do zawierania i utrzymywania związków małżeńskich, wchodzenia w nowe relacje partnerskie lub małżeńskie. Destabilizacja środowiska rodzinnego powoduje małą stabilność środowiska wychowawczego. Dodatkowo pojawiło się również zjawisko emigracji zarobkowej. Jeden lub obydwoje rodziców wyjeżdża z kraju do pracy na kilka miesięcy lub nawet kilka lat, przekazując dziecko pod opiekę dalszej rodziny. To olbrzymia trauma dla dziecka, które czuje się opuszczone a nawet porzucone przez rodziców. Rodziny mają trudności w odnalezieniu się w tak zmieniających się warunkach. Dotyka je ubóstwo, nierzadko przemoc i alkoholizm. Rodzice borykają się z pełnieniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych, a to bezpośrednio wpływa na prawidłowy rozwój dziecka. To główny powód, dla którego rodzinę i dziecko należy objąć systemem wsparcia i pomocy. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 jest propozycją zintegrowanych działań na rzecz rodziny realizowanych na terenie Gminy Szemud w oparciu o Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 20 września 2012r. Stanowi on kontynuację „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2012-2015” i zakłada pomoc rodzinom przeżywającym trudności poprzez działania zmierzające do wzmocnienia roli i funkcji rodziny, rozwijania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

III. DIAGNOZA

1. Sytuacja demograficzna.

Gminę Szemud zamieszkuje 16 658 osób (stan na grudzień 2016 r.) w tym 8 485 kobiet (50,94%) i 8 173 mężczyzn (49,06%). Aktualnie w wieku produkcyjnym jest – 10 328 mieszkańców, w wieku przedprodukcyjnym- 4 543 mieszkańców, w wieku poprodukcyjnym – 1 787 mieszkańców. Dane przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Stan ludności w gminie Szemud w latach 2014-2016 z podziałem na wiek

Wiek	Rok					
	2014		2015		2016	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
przedprodukcyjny	4 362	27,21	4 417	27,06	4 543	27,27
produkcyjny	10 047	62,68	10 207	65,52	10 328	62,00
poprodukcyjny	1 620	10,11	1 701	10,42	1 787	10,73
Ogółem	16 029	100,00	16 325	100,00	16 658	100,00

Źródło: opracowanie własne

Analiza powyższych danych wskazuje, że zwiększa się systematycznie liczba ludności w naszej Gminie. W roku 2016 liczba mieszkańców wzrosła o 333 osoby. Jak widać z powyższej tabeli gmina Szemud to gmina z przeważającą liczbą ludzi młodych.

2. Sytuacja społeczna

Na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie wynika, że w 2016 roku zgodnie z ustawą o pomocy społecznej udzielono wsparcia 605 rodzinom co stanowi 11,55% ogółu mieszkańców gminy Szemud, natomiast w roku 2015 pomocy udzielono 621 rodzinom co stanowi 12,37%. Porównując dane na przestrzeni lat 2015 i 2016 należy zauważyć, że zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia ośrodka pomocy społecznej, co obrazuje tabela nr 2.

Tabela 2. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2014- 2016

Lp.	Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
1.	2014	585	1 938	16 028	12%
2.	2015	621	2 029	16 406	12,37%
3.	2016	605	1 930	16 702	11,55%

Źródło: opracowanie własne

Główne przyczyny udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie ilustruje tabela nr 3.

Tabela 3. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2014- 2016

Lp.	Powody przyznawania pomocy społecznej	2014		2015		2016	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	ubóstwo	360	1319	367	1344	360	1251
2.	bezdomność	6	6	1	3	9	9
3.	potrzeba ochrony macierzyństwa	120	701	129	733	127	705
4.	wielodzietność	106	643	114	674	112	642
5.	bezrobocie	113	406	113	416	95	327
6.	niepełnosprawność	256	668	270	672	262	666
7.	długotrwała lub ciężka choroba	148	331	169	357	168	358
8.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	159	551	165	576	150	498
9.	rodziny niepełne	47	151	46	139	44	135
10.	wielodzietność	41	262	48	312	39	253

10.	przemoc w rodzinie	12	60	16	65	12	42
11.	alkoholizm	31	85	34	93	28	74
12.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	3	3	3	3
13.	zdarzenia losowe	13	37	7	23	13	40

Źródło: opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat najczęstszymi powodami przyznania świadczeń były: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, przemoc w rodzinie. Różnorodność powodów przyznawania pomocy społecznej jest duża, świadczy to o konieczności kontynuowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny. Zdecydowanie większość rodzin korzystających z pomocy Ośrodka to rodziny z dziećmi, potrzebujące wsparcia w różnym zakresie, nie tylko w ramach pomocy finansowej ale często wymagające wsparcia w sprawach opieki i wychowania nad dziećmi.

Inną formą wsparcia proponowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Szemud dla rodzin przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest objęcie ich pomocą **Asystenta Rodziny**. Powierzając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy, jaka powinna być tej rodzinie udzielona. Praca asystenta z rodziną odbywa się za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem i polega głównie na motywowaniu rodziny do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Ilość rodzin, które uzyskały tego typu wsparcie w latach 2014- 2016 przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5. Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny w latach 2014-2016

Lp.	Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny	Ilość osób w rodzinach objętych wsparciem Asystenta Rodziny	Ilość Dzieci w rodzinach objętych wsparciem Asystenta Rodziny
1.	2014	23	102	59
2.	2015	22	114	71
3.	2016	18	91	54

Źródło: opracowanie własne

W sytuacjach wyjątkowych i po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dziecka i konieczność zapewnienia mu niezwłocznej opieki- Gmina Szemud współfinansuje pobyt dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Liczbę dzieci, których pobyt w pieczy zastępczej w latach 2014- 2016 współfinansowała Gmina Szemud przedstawia tabela nr. 6.

Tabela 6. Liczba dzieci z terenu Gminy Szemud umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2014-2016

Lp.	Rok	Łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Łączne wydatki gminy ponoszone z tytułu utrzymania dzieci w pieczy zastępczej
1.	2014	6	6 681 zł
2.	2015	9	29 553 zł
3.	2016	14	38 849 zł

Źródło: opracowanie własne

Kolejną formą pomocy rodzicom w opiece i wychowaniu dziecka są **światlice socjoterapeutyczne** działające na terenie Gminy Szemud. Placówki te podejmują na rzecz swoich wychowanków oraz ich rodzin różne działania do których należą:

- **działania profilaktyczne** mające na celu wspieranie posiadanych przez dziecko zdolności i umiejętności oraz kształtowanie pozytywnych interakcji społecznych;

- **działania wychowawcze** kształtujące właściwe postawy i zachowania, uczących kreatywnego gospodarowania czasem wolnym oraz przygotowujących do samodzielnego

podejmowania inicjatyw;

- **działania kompensacyjne**, których celem jest minimalizowanie zaniedbań wychowawczych i edukacyjnych.

Liczbę dzieci objętych wsparciem świetlic na przestrzeni lat 2014-2016 przedstawia tabela nr. 7.

Tabela 7. Liczba dzieci w świetlicach socjoterapeutycznych w latach 2014-2016

Lp.	Rok	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia w świetlicach
1.	2014	321
2.	2015	211
3.	2016	190

Źródło: opracowanie własne

IV. CELE I DZIAŁANIA PROGRAMU

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Szemud w zakresie organizacji systemu opieki nad dzieckiem oraz wsparcia rodziny, a także na podstawie obowiązującego stanu prawnego, w oparciu o doświadczenie zawodowe pracowników socjalnych – zdefiniowano cel główny Programu. Działania przewidziane w poszczególnych celach szczegółowych umożliwiają realizację polityki prorodzinnej na lokalnym poziomie.

Celem głównym niniejszego Programu jest udzielanie kompleksowej pomocy i wsparcia rodzinom z Gminy Szemud w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cel główny realizowany będzie przez szereg celów szczegółowych, których określenie pozwoli wytyczyć kierunki działań.

Cele szczegółowe to:

- 1. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności poprzez współpracę podmiotów działających na rzecz rodziny .**
- 2. Ograniczenie negatywnych skutków sytuacji kryzysowych występujących w rodzinach.**

3. Prowadzenie diagnozy i działalności profilaktycznej na rzecz rodzin zamieszkujących Gminę Szemud.

4. Wspieranie rodzin przeżywających kryzys.

Cel szczegółowy 1		
Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności poprzez współpracę podmiotów działających na rzecz rodziny		
Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>1. Stworzenie sprawnego przepływu informacji poprzez współpracę szkół, policji, służby zdrowia, sądów, kuratorów, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych i innych instytucji</p> <p>2. Stała współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, jednostką realizującą zadania z zakresu pieczy zastępczej</p> <p>3. Doskonalenie kadry (szkolenia dla pracowników socjalnych, asystenta rodziny i innych specjalistów)</p> <p>4. Organizowanie spotkań, konferencji lub seminariów dla przedstawicieli podmiotów lokalnych działających na rzecz rodzin</p>	<p>Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu</p>	<p>- liczba zorganizowanych spotkań, szkoleń, konferencji dotyczących problematyki rodziny</p> <p>- liczba odbytych szkoleń przez pracowników</p>
Cel szczegółowy 2		
Ograniczenie negatywnych skutków sytuacji kryzysowych występujących w rodzinach		

Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>1. Zapewnienie rodzinom z gminy Szemud dostępu do nieodpłatnego specjalistycznego poradnictwa</p> <p>2. Podejmowanie działań wychowawczych w szkołach</p> <p>3. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego</p> <p>4. Organizowanie kampanii lokalnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>5. Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze w formie pracy socjalnej i pomocy asystenta rodziny</p> <p>7. Motywowanie do podjęcia leczenia osób uzależnionych</p>	<p>Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu</p>	<p>- liczba porad</p> <p>- liczba uczniów objętych pomocą i działaniami profilaktycznymi w szkołach</p> <p>- liczba podmiotów zaangażowanych w kampanie</p> <p>- liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty</p> <p>- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny</p>

Cel szczegółowy 3

Prowadzenie diagnozy i działalności profilaktycznej na rzecz rodzin zamieszkujących gminę Szemud

Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>1. Uświadomienie rodzin, mieszkańców gminy Szemud o roli podmiotów działających na rzecz rodziny, w tym funkcji asystenta rodziny</p> <p>2. Organizowanie spotkań, konferencji lub seminariów dotyczących problematyki rodziny</p> <p>3. Stworzenie spójnej informacji o ofercie specjalistycznej pomocy rodzinie</p> <p>4. Organizowanie lokalnych kampanii na</p>	<p>Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu</p>	<p>- liczba lokalnych kampanii na rzecz rodziny</p> <p>- liczba broszur (plakatów, ulotek) informacyjnych</p> <p>- liczba spotkań, konferencji lub seminariów dotyczących problematyki rodziny</p> <p>- bieżące informacje demograficzne o mieszkańcach gminy Szemud</p>

<p>rzecz rodziny</p> <p>5. Bieżąca diagnoza sytuacji w gminie Szemud</p>		
<p>Cel szczegółowy 4</p> <p>Wspieranie rodzin przeżywających kryzys</p>		
Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych poprzez pracę socjalną i wsparcie asystenta rodziny</p> <p>2. Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego</p> <p>3. Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>4. Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez kontynuowanie realizacji ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny</p> <p>5. Wspieranie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka i rodziny poprzez zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej.</p> <p>6. Organizowanie usług opiekuńczych specjalistycznych</p> <p>7. Integracja rodzin ze środowiskiem lokalnym</p>	<p>Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci korzystających z zorganizowanego wypoczynku - liczba udzielonych konsultacji i porad - liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej - ilość wydanych Kart Dużej Rodziny - liczba rodzin i osób , które korzystały z pomocy udzielonej w formie pracy socjalnej - liczba osób, które korzystały z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, - ilość imprez lokalnych, festynów, itp.

V. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Spodziewanym efektem Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenia patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VI. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie w celu oceniania czy Program osiąga założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie będzie, co roku przedkładał Radzie Gminy Szemud raport z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny.